17/05/2025

17 Μαΐου: Εορτάζει ο Άγιος Νεομάρτυς Νικόλαος εκ Μετσόβου

/ Βίοι Αγίων

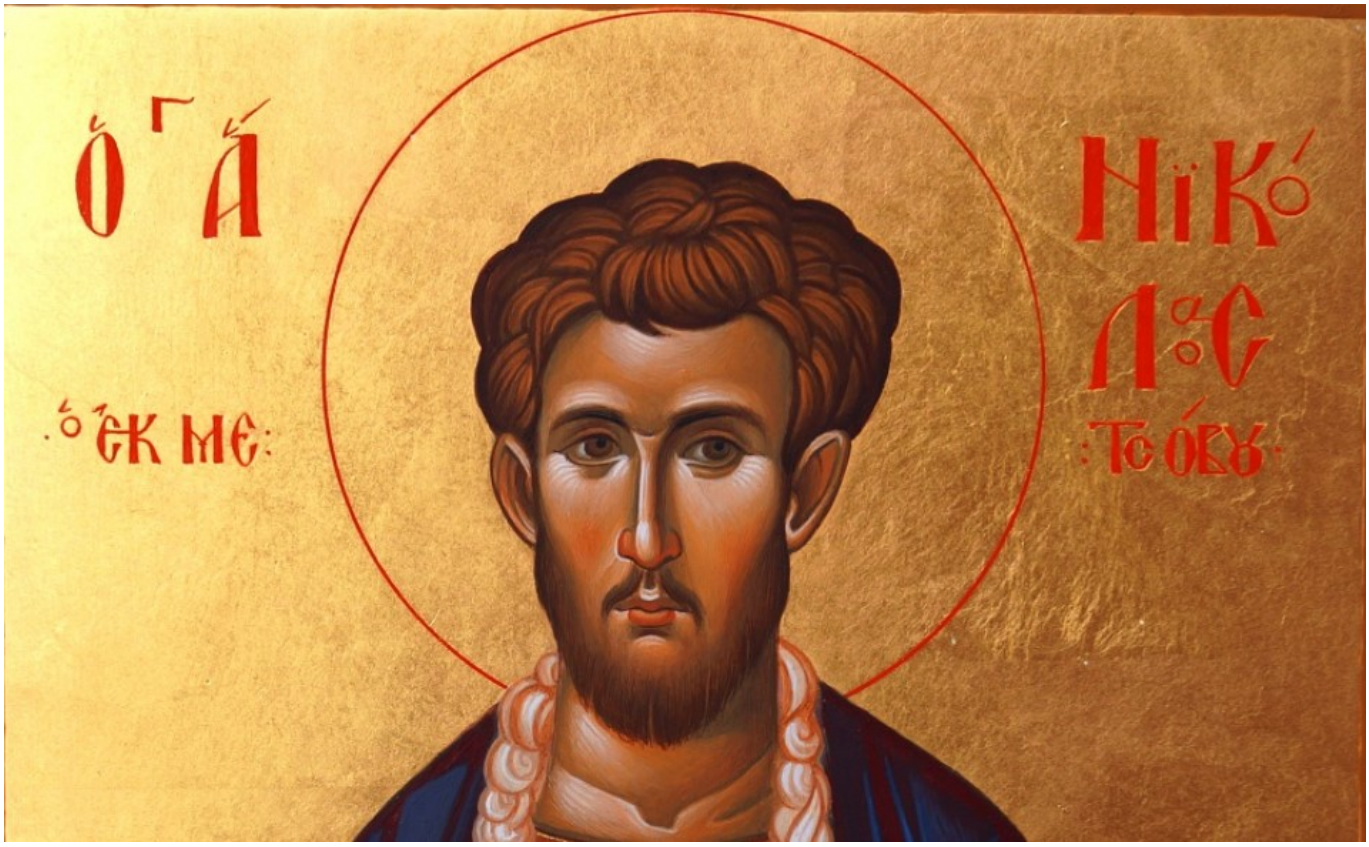

Χριστός Ανέστη! Σήμερα, 17 Μαΐου, η Εκκλησία τιμά τη μνήμη των Αγίων Ανδρονίκου και Ιουνία εκ των Ο΄Αποστόλων, των Οσίων Νεκταρίου και Θεοφάνους, κτητόρων της Μονής Βαρλαάμ Μετεώρων, του Νεομάρτυρα Νικολάου από το Μέτσοβο, των Επισκόπων Θεοφάνους των Σόλων της Κύπρου, Αθανασίου Χριστιανουπόλεως του Νέου και Αθανασίου Χύτρων (Κυθρέας). Τελούμε σύναξη των Ιεραρχών της Κυθρέας, μαζί με τον Αθανάσιο των Δημητριανού, Πάππου, Σπυρίδωνα και Φωτεινού.

- ***Του Λάμπρου Κ. Σκόντζου, Θεολόγου – Καθηγητού***

Άγιος Νεομάρτυς Νικόλαος εκ Μετσόβου

Η ηπειρωτική γη, όπως και ολόκληρη η Ελλάδα και η Βαλκανική, ανάδειξε πολλούς Νεομάρτυρες στα μαύρα χρόνια της τουρκοκρατίας. Στις τραχιές και απομονωμένες ηπειρώτικες περιοχές οι Ορθόδοξοι Έλληνες καλλιέργησαν και κράτησαν το θησαυρό της αληθινής μας πίστεως στο Χριστό και έδωσαν την μαρτυρία τους, όταν χρειάστηκε, μη λογαριάζοντας το κόστος της ομολογίας τους, το οποίο συχνά άγγιζε και αυτή τη ζωή τους. Ένας από τους καλλίνικους ηπειρώτες Νεομάρτυρες υπήρξε και ο άγιος Νεομάρτυς Νικόλαος εκ Μετσόβου, ένας ηρωικός και γενναίος αθλητής του Χριστού.

Γεννήθηκε στο Μέτσοβο στις αρχές του 17ου αιώνα. Το επώνυμό του ήταν Μπασδάνης. Οι γονείς του ήταν ευσεβείς άνθρωποι, οι οποίοι του ενέπνευσαν από παιδί την πίστη στο Χριστό και την Ορθοδοξία. Τα παιδικά του χρόνια τα πέρασε μέσα σε απερίγραπτη φτώχεια και ταλαιπωρίες. Όταν μεγάλωσε, πήρε την ευχή των γονέων του και κατέβηκε στα Τρίκαλα, για να αναζητήσει καλλίτερες συνθήκες ζωής.

Ζήτησε εργασία σε πολλές επιχειρήσεις και τελικά κατέληξε να προσληφθεί σε έναν τούρκικο φούρνο. Εκεί εργαζόταν με ευσυνειδησία και καλοσύνη και για τούτο απόκτησε τη συμπάθεια και την εύνοια των αφεντικών του. Αμείβονταν ικανοποιητικά, με αποτέλεσμα να ζει ο ίδιος με αξιοπρέπεια και να βοηθά τους φτωχούς γονείς του.

Τα χρόνια περνούσαν και ο Νικόλαος ζούσε ενσυνείδητα την χριστιανική ζωή. Με τον καιρό όμως, ζώντας κοντά στους μουσουλμάνους εργοδότες του, ζήλεψε την άνετη ζωή τους, με τα πολλά προνόμια, τις φοροαπαλλαγές και τις τιμητικές διακρίσεις. Ζήλεψε επίσης και την προνομιακή θέση τους, σε σχέση με τους υπόδουλους ραγιάδες, οι οποίοι στερούνταν βασικές ελευθερίες και θεωρούνταν από τους δυνάστες τους ως άνθρωποι υποδεέστεροι, συχνά ως υποζύγιά τους. Σκέφτηκε πως θα μπορούσε να ζήσει και αυτός στη χλιδή, αν γινόταν τούρκος, αν αλλαξοπιστούσε και γινόταν μουσουλμάνος.

Ύστερα από καιρό έντονων προβληματισμών πήρε τη μεγάλη απόφαση να εξισλαμισθεί. Ανακοίνωσε την απόφασή του στα αφεντικά του και εκείνοι με χαρά

κάλεσαν έναν χότζα, ο οποίος του έκανε περιτομή.

Από εκείνη τη στιγμή όντως άλλαξε η ζωή του. Έγινε κανονικός πολίτης του οθωμανικού κράτους και ανοίχτηκαν μπροστά του νέοι ορίζοντες για την επαγγελματική του δραστηριότητα. Η φτώχεια και οι δυσκολίες ήταν πια παρελθόν. Τώρα όλες οι πόρτες ήταν ανοιχτές γι' αυτόν, διότι δεν ήταν ο υπόδουλος ραγιάς, αλλά ο κυρίαρχος τούρκος.

Όμως, κατά παράδοξο τρόπο, αντί να χαίρεται για την νέα εύκολη και γεμάτη χλιδή, ανέσεις και ηδονές ζωή του, μια ανεξήγητη λύπη φώλιασε μόνιμα στην ψυχή του και δεν τον άφηνε να χαρεί την ελευθερία του, τα πολλά χρήματά του, την τιμητική του θέση στην τοπική κοινωνία, τις λαμπρές προοπτικές, που ανοίγονταν για τη ζωή του.

Η περίεργη καταθλιπτική ψυχική του κατάσταση συνεχίστηκε για καιρό. Κάποια μέρα κατανόησε αιτία αυτής της ψυχικής του λύπης ήταν η άρνηση της πίστης στο Χριστό. Κατάλαβε ότι η κατάθλιψή του οφείλονταν στην απουσία της θείας χάριτος, η οποία, μόνη αυτή, δίνει χαρά και ιλαρότητα στον πιστό Χριστιανό. Τα μάτια του πλημμύρησαν από καυτά δάκρυα και πικροί αναστεναγμοί έβγαιναν από τα χείλη του. Αρνήθηκε το Χριστό για το χρυσό και τη χλιδή! Έτσι δεν άργησε να πάρει την απόφαση να γυρίσει ξανά στην πίστη των πατέρων του, στην αγία Ορθοδοξία.

Κάποια μέρα έφυγε από την εργασία του και εξαφανίστηκε από τα Τρίκαλα. Ανέβηκε στο χωριό του και άρχισε να ζει ως Χριστιανός. Για να καλύπτει τις βιοτικές του ανάγκες, άρχισε να εμπορεύεται δαδιά, δηλαδή εύφλεκτα προσανάμματα. Μάλιστα η εργασία του τον ανάγκασε να κατεβαίνει συχνά στην πόλη των Τρικάλων για να πουλά την πραμάτεια του, αλλά με προφυλάξεις, για να μην αναγνωριστεί από τους Τούρκους.

Αλλά σε κάποια κάθοδό του στα Τρίκαλα, συναντήθηκε τυχαία με έναν μουσουλμάνο, γείτονα στο φούρνο, που εργαζόταν. Εκείνος τον αναγνώρισε και είδε ότι δεν φορά τα τουρκικά ενδύματα, τα οποία φανέρωναν και την μουσουλμανική του πίστη, αλλά ελληνικά. Κατάλαβε ότι είχε αρνηθεί το Ισλάμ και γύρισε στον Χριστιανισμό. Τον άρπαξε από τα ρούχα και τον ξυλοκόπησε, επειδή πρόδωσε την μουσουλμανική θρησκεία. Τον απείλησε πως αν δεν του προμήθευε δωρεάν δια βίου το χρειαζούμενο δαδί, θα τον κατέδιδε στις τουρκικές αρχές και οι συνέπειες θα ήταν φοβερές γι' αυτόν, διότι το Κοράνιο και ο ισλαμικός νόμος (σαρία) προβλέπει το θάνατο για τους εξωμότες του Ισλάμ. Ο Νικόλαος δέχτηκε να προμηθεύει δαδί τον τούρκο εξαγοράζοντας έτσι την εχεμύθειά του.

Ο καιρός περνούσε και ο Νικόλαος, ζούσε ελεύθερα μεν, αλλά τον βασάνιζε η σκέψη, ότι χρησιμοποιούσε την πίστη του ως συναλλαγή για την σωματική του ελευθερία. Γι’ αυτό και αναζήτησε κάποιον έμπειρο πνευματικό για να του εναποθέσει το εσωτερικό του πρόβλημα. Του φανέρωσε όλα τα κρυφά της ψυχής του και του εμπιστεύτηκε τις τύψεις του, οι οποίες τον βασάνιζαν για την άρνηση του Χριστού. Μάλιστα του εκμυστηρεύτηκε τον πόθο του να ξεπλύνει την αμαρτία του με το αίμα του, να μαρτυρήσει για τον αληθινό Θεό και ζήτησε την ευλογία του να προχωρήσει στο μαρτύριο.

Ο πνευματικός του τον άκουσε με προσοχή, όμως τον προειδοποίησε ότι το μαρτύριο δεν είναι εύκολη υπόθεση και πως υπήρχε κίνδυνος να δειλιάσει και να αρνηθεί και πάλι το Χριστό. Μπροστά στην επιμονή του, του έδωσε την ευχή του και τη συγκατάθεση να προχωρήσει στο μαρτύριο.

Ο Νικόλαος, ύστερα από αυτό, ένοιωσε ψυχική γαλήνη και άρχισε πια να μην φοβάται τους τούρκους. Έπαψε πλέον να φυλάγεται και πωλούσε την πραμάτεια του δημόσια στα Τρίκαλα. Προσπαθούσε επίσης να καταλάβει ο τούρκος που τον εκβίαζε, ότι δεν τον φοβάται πλέον και έπαψε να του προμηθεύει δωρεάν δαδί. Όμως ο κακεντρεχής και μοχθηρός εκείνος άνθρωπος, όταν δεν του παρέδιδε πια δαδί, έγινε θηρίο από το θυμό του. Τον έψαξε στην αγορά και όταν τον βρήκε, τον άρπαξε και άρχισε να τον κτυπά με μανία, να τον βρίζει και να τον απειλεί. Βλέποντας τη σκηνή και άλλοι τούρκοι, πλησίασαν και άρχισαν να χτυπούν και αυτοί τον αποστάτη του Ισλάμ. Αφού τον ξυλοκόπησαν, τον έσυραν στον τούρκο δικαστή των Τρικάλων, για να δικαστεί για το αδίκημα της άρνησης της μουσουλμανικής πίστης.

Εκείνος στάθηκε με θάρρος μπροστά στο δικαστή και απολογήθηκε, χωρίς φόβο, ότι είναι Χριστιανός και Έλληνας και διαβεβαίωσε ότι δεν πρόκειται με τίποτε να αρνηθεί αυτές τις δύο μεγάλες αξίες. Ο δικαστής αρχικά άρχισε να τον κολακεύει και να του τάζει τιμές, αξιώματα, πλούτη και εύκολη ζωή, αν αποφάσιζε να ασπασθεί τη μουσουλμανική θρησκεία και τουρκέψει. Αλλά εκείνος έμεινε αμετάπειστος. Τότε άρχισε να τον απειλεί, γνωρίζοντάς του τις συνέπειες, που προβλέπει η ισλαμική νομοθεσία για όσους αρνούνταν το Ισλάμ. Ότι τον περίμεναν φρικτά βασανιστήρια και ο θάνατος, αν δεν συμμορφώνονταν με τις συμβουλές του. Αλλά ο Νικόλαος, με πρωτοφανή ηρωισμό και ηρεμία, τον διαβεβαίωσε ότι άδικα κουράζεται να τον μεταπείσει. Τότε έδωσε διαταγή στους στρατιώτες να τον μαστιγώσουν χωρίς λύπηση και να τον κλείσουν στο ποιο σκοτεινό μπουντρούμι, χωρίς φαγητό και νερό για πολλές ημέρες.

Ο Μάρτυρας υπόμεινε με ηρωισμό και καρτερία τα βασανιστήρια, προσευχόμενος

μέρα και νύχτα, ζητώντας να λάβει από το Θεό συγχώρηση για το κρίμα της άρνησής Του και παρακαλώντας Τον να τον ενδυναμώσει, να αντέξει ως το τέλος τα μαρτύρια και να μη δειλιάσει μπροστά στο θάνατο.

Βλέποντας ο δικαστής ότι δεν άλλαζε γνώμη, εξέδωσε την καταδικαστική του απόφαση: θάνατος δια της πυράς! Μάλιστα δε διαφημίστηκε από τους τούρκους, ότι η εκτέλεση θα γινόταν στο κέντρο των Τρικάλων. Μαζεύτηκαν πολλοί τούρκοι και εβραίοι να δουν το θέαμα και να χαρούν. Επίσης μαζεύτηκαν και πολλοί Χριστιανοί για να θαυμάσουν τον ηρωικό Μάρτυρα του Χριστού. Άναψαν μεγάλη φωτιά, κοντά στην αγορά της πόλεως, και αφού έσυραν τον Νικόλαο, τον έριξαν στη φωτιά. Σε ελάχιστα λεπτά της ώρας ο Μάρτυρας ξεψύχησε, ανεβαίνοντας η ψυχή του στα ουράνια για να συναντήσει το Χριστό, για χάρη του Οποίου έδωσε τη ζωή του, το δε σώμα του εξαφάνισαν οι φλόγες. Ήταν 17 Μαΐου του έτους 1617.

Ελάχιστα από τα λείψανά του σώθηκαν και σε καλλίτερη κατάσταση η Κάρα του, την οποία αγόρασε κάποιος ευλαβής κεραμοποιός της πόλεως, δίνοντας αρκετά χρήματα στους φύλακες τούρκους. Επειδή όμως φοβούνταν μήπως οι τούρκοι την ανακαλύψουν, την εντοίχισε στο σπίτι του, χωρίς να πει σε κανέναν το μυστικό του. Εν τω μεταξύ ο κεραμοποιός πέθανε και το σπίτι του το αγόρασε κάποιος που ονομάζονταν Μέλανδρος. Ένα χρόνο ακριβώς μετά το Μαρτύριο του αγίου, στις 17 Μαΐου του έτους 1618, τις βραδινές ώρες, είδε να λάμπει το σημείο που είχε εντοιχιστεί η Τίμια Κάρα. Το ίδιος βράδυ είδε στον ύπνο του ότι το σπίτι του φιλοξενούσε την Κάρα του αγίου Νεομάρτυρα Νικολάου εκ Μετσόβου. Το επόμενο πρωί άνοιξε τον τοίχο και πράγματι βρήκε την Τίμια Κάρα. Όντας ευλαβής άνθρωπος και θεωρώντας τον εαυτό του ανάξιο να φιλοξενεί στο σπίτι του τέτοιο ιερό θησαυρό, την παρέδωσε στην Ιερά Μονή Βαρλαάμ Μετεώρων, όπου είχε αδελφό μοναχό, ως μνημόσυνο αιώνιο για τους γονείς του. Εκεί φυλάσσεται μέχρι σήμερα, ευωδιάζουσα και θαυματουργούσα.

Εκτός από την Αγία Κάρα, σώζονται τεμάχια των χεριών του αγίου στην Ιερά Μονή Ελεούσης Ιωαννίνων, και στον Ναό του Αγίου Νικολάου Σκαμνελίου Ιωαννίνων, καθώς και δόντι του αγίου στην Ιερά Μονή Κοιμήσεως Θεοτόκου Μετσόβου.

Άπειρα είναι τα θαύματα που επιτελούν τα χαριτόβρυτα λείψανά του, σε όσους τον επικαλούνται με πίστη και ευλάβεια.

Η μνήμη του τιμάται στις 17 Μαΐου, την ημέρα του μαρτυρίου του.